

Plan Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża

Niedzwica Duża 2022

Załącznik do Uchwały nr XLV/245/22

Rady Gminy Niedzwica Duża z dnia 14 czerwca 2022 r.

Spis treści

WSTĘP	4
1. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI.....	5
1.1. Położenie administracyjno – geograficzne	5
1.2. Historia.....	9
1.3. Przestrzenna struktura miejscowości	11
2. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.....	12
2.1. Zasoby przyrodnicze i rekreacyjne	12
2.2. Zasoby kulturowe i religijne	15
2.3. Infrastruktura społeczna	18
2.3.1 Oświata.....	18
2.3.2 Sport.....	21
2.3.3 Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne	22
2.4. Infrastruktura techniczna.....	23
2.4.1 Komunikacja	23
2.4.2 Telekomunikacja.....	25
2.4.3 Zaopatrzenie w wodę.....	25
2.4.4 Sieć kanalizacyjna i składowanie odpadów stałych.	25
2.4.5 Źródła energii.....	26
2.4.6 Gazownictwo	26
2.5. Gospodarka, rolnictwo	26
2.5.1 Gospodarka	26
2.5.2 Rolnictwo	28
2.6. Kapitał społeczny i ludzki	28
2.6.1 Demografia	28
2.6.2 Instytucje i organizacje działające na rzecz społeczeństwa.....	29
2.6.3 Lokalny rynek pracy.....	31
2.6.4. Bezrobocie i aktywizacja zawodowa.....	31
2.6.5 Człowiek jako największy kapitał społeczny	32

3. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI (SWOT)	33
3.1. Mocne i słabe strony	33
3.2. Szanse i zagrożenia.....	36
4. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ	38
4.1. Analiza problemów miejscowości	38
4.2. Wykaz planowanych zadań inwestycyjnych	40
4.3. Harmonogram realizacji zadań.....	41
4.4. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	41
5. PODSUMOWANIE	42
ZAŁĄCZNIKI	43
ZAŁĄCZNIK 1 - Listy spotkań grupy roboczej.....	43
ZAŁĄCZNIK 2 – Uchwała zebrania wiejskiego miejscowości Niedzwica Duża w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża	43

WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża ma na celu:

1. poznanie i usystematyzowanie zasobów miejscowości,
2. zainicjowanie współpracy między lokalnymi organizacjami, mieszkańcami i jednostkami samorządu terytorialnego;
3. zaplanowanie i skoordynowanie zadań koniecznych do realizacji w celu poprawy jakości życia mieszkańców.

Praca nad Planem Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża odbywała się w kilku etapach:

1. Zainicjowanie prac przez mieszkańców

Inicjatywa opracowania Planu wyszła od mieszkańców, z którą zwrócili się do sołtysa Niedzwicy Dużej cz. I. Wspólnie wyznaczyli oni termin i miejsce spotkania, poinformowali mieszkańców i liderów organizacji pozarządowych.

2. Organizacja spotkania wiejskiego

W dn. 10.03.2022 r. odbyło się pierwsze spotkanie robocze nad Planem Odnowy Miejscowości, na którym opracowano listę zadań do realizacji w ramach tego Planu. Na spotkaniu zawiązała się również stała grupa robocza.

3. Spotkania grupy roboczej

Od 10.03.2022 do 07.06.2022 roku odbywały się otwarte spotkania grupy roboczej i intensywna praca nad Planem Odnowy Miejscowości. Sporządzono inwentaryzację zasobów z terenu miejscowości, wykonano analizę SWOT oraz dopracowano szczegóły zgłoszonych przez mieszkańców zadań do realizacji.

4. Przedstawienie POM mieszkańcom na zebraniu wiejskim w dniu 07.06.2022 r. (dla cz. I i II) - akceptacja planu

5. Na zebraniu wiejskim odbyło się głosowanie i Plan Odnowy Miejscowości został zaakceptowany przez lokalną społeczność do realizacji.

Nad planem pracowali mieszkańcy, sołtysi i radni z naszej miejscowości oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych (lista grupy roboczej w załączeniu).

stanowi prawie 37% ludności całej gminy. W centrum miejscowości skoncentrowane jest ponadto ok. 30% zabudowy mieszkalnej, w tym ponad 60% jednorodzinnej.

Miejscowość Niedzwica Duża od 1984 roku jest siedzibą parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, liczącej ok. 5000 wiernych i posiada własną świątynię.

Miejscowość wyposażona jest w większość mediów tj.: sieć wodociągową, gazową i telekomunikacyjną. W roku 2021 zrealizowano budowę sieci wodociągowej na tzw. Osiedlu BIS o długości 138 mb.

W miejscowości znajduje się oczyszczalnia ścieków oraz Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), który zlokalizowany jest na terenie gminnej oczyszczalni ścieków w Niedzwicy Dużej przy ul. Górki 43A. Na obszarze całej miejscowości jest zasięg wszystkich operatorów GSM w Polsce, których 3 maszty zlokalizowane są na terenie naszej miejscowości.

Podstawą utrzymania mieszkańców jest rolnictwo, usługi i lekka produkcja przemysłowa. Większość przemysłu, rzemiosła, usług i handlu gminy skoncentrowana jest w Niedzwicy Dużej.

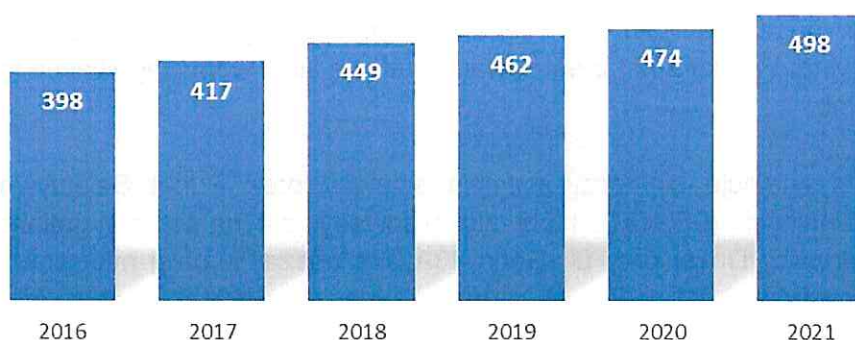
Struktura agrarna wsi jest rozdrobniona, występują jednak tendencje do profilowania i zwiększania gospodarstw. Uprawia się w nich głównie zboża, ziemniaki i buraki cukrowe oraz hodzi trzodę chlewną i bydło mleczne.

W Niedzwicy Dużej prowadzi działalność 498 podmiotów gospodarczych (dane za rok 2021).

Największymi z nich są: STALMA S.A. – zakład przetwórstwa stali, który zatrudnia ok. 260 osób, Agrio Plus Dostawca Sprzętu Rolniczego, Alfa-Bet Producent betonu, Firma Weremczuk Produkcja Maszyn Ogrodniczo-Rolniczych, Igord Zakład Robót Budowlanych, Hydro-Wid, Gemar Przedsiębiorstwo Techniczno-Handlowe, Gminna Spółdzielnia „SCh”, ART-BUD - Skład Materiałów Drewnianych i Budowlanych, 2 piekarnie, ponad 40 sklepów.

Wykres 1 Liczba podmiotów gospodarczych w miejscowości Niedzwica Duża w latach 2016 - 2021

Zarejestrowane podmioty gospodarcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Usługi finansowe mieszkańców zaspokajają: Bank Spółdzielczy, Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa SKOK.

Główny element układ przestrzennego Niedzwicy Dużej tworzy kościół z rozległym placem zagospodarowanym zielenią. W jego sąsiedztwie zlokalizowane są główne instytucje, takie jak: Urząd Gminy, strażnica OSP, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Bank Spółdzielczy, Ośrodek Zdrowia, Poczta, Szkoła Podstawowa, Przedszkole, Żłobek oraz centrum handlowe przy ul. Krótkiej wraz targowiskiem koszyczkowym. W poniedziałki i soboty targi odbywają się na placu za Gminnym Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji.

Pozostałe usługi są rozproszone wśród zabudowy mieszkaniowej i w rejonie dworca kolejowego. W zabudowie mieszkaniowej ośrodka dominuje parterowa lub jednopiętrowa zabudowa jednorodzinna.

Rdzeń osadniczy Niedzwicy Dużej oparty jest o układ uliczny. Zabudowa zagrodowa jest usytuowana w bezpośrednim sąsiedztwie doliny rzecznej i na obrzeżach północnym i południowym osady. Na terenach położonych na południowy wschód od centrum usługowego istnieje zabudowa jednopiętrowa jednorodzinna zrealizowana w oparciu o plany szczegółowe i ma charakter podmiejskiego osiedla mieszkaniowego. Na pozostałym obszarze tworzy ona obudowę ulic w ciągu głównych dróg wylotowych, a w rejonach nie posiadających wykształconego układu ulicznego jest sytuowana przypadkowo i bezładnie. W południowo - zachodniej części wsi skoncentrowane są obiekty przemysłu, baz i składów, wielkokubaturowe, pierwotnie użytkowane głównie przez GS. Obecnie w większości są zagospodarowane i użytkowane przez kilka zakładów produkcyjno-usługowych.

1.2. Historia

Niedzwica Duża jest jedną z najstarszych miejscowości w gminie Niedzwica Duża. W źródłach pisanych pojawia się na początku XV wieku w 1417 roku pod nazwą *Nyedrwicza*. Od momentu powstania była własnością szlachecką. Jej właściciele zmieniali się wielokrotnie na przestrzeni dziejów. W XIV-XV, były to m. in. rody Niedrwickich, Mętowskich, Osmólskich, Górskich. W następnych stuleciach (XVI – XVII) częściami wsi władali także Rybczowscy, Gorajscy, Bilscy i drobna szlachta zagrodowa. Od 1763 roku Niedzwica Duża przechodzi na własność rodziny Dłuskich, która władała nią ponad 100 lat. Z tego okresu pochodzi dwór Dłuskich usytuowany przy ul. Górki. Pod rządami rodu Dłuskich Niedzwica Duża staje się największą i najludniejszą miejscowością w okolicy. W 1827 roku wieś liczyła 674 mieszkańców i 80 domów. Dłuscy inwestowali w majątek i powiększyli jego wartość trzykrotnie. W 1873 r. majątek Dłuskich został sprzedany i stopniowo rozparcelowany, a chłopci z dóbr Dłuskich uwłaszczeni. Część gruntów zakupili koloniści niemieccy. Zmiany w strukturze własnościowej gruntów przyspieszyły rozwój wsi, której ranga wzrosła szczególnie po usytuowaniu w niej w 1864 r. siedziby władz samorządu gminnego.

Druga połowa XIX i początek XX wieku to okres dynamicznego rozwoju demograficznego, przestrzennego i gospodarczego wsi, w wyniku czego Niedzwica Duża liczyła wówczas 208 gospodarstw i 1614 mieszkańców.

Kolejne ożywienie gospodarcze i rozwój terytorialny wsi spowodowała budowa w 1915 r. linii kolejowej Lublin – Kraśnik – Rozwadów.

Najważniejszą gałęzią drobnego przemysłu w Niedzwicy było młynarstwo. Na terenie wsi zlokalizowane były rządowe winne magazyny i składy stanowiące własność kapitału rosyjskiego. Z innych obiektów o charakterze usługowym funkcjonowały we wsi: agencja pocztowa (1881 r.), apteka, szynki, karczmy i kuźnie, będące własnością dworu. Doraźną opiekę medyczną świadczył od 1893 r. felczer.

W okresie I wojny światowej (1914-1915) na terenie gminy i Niedzwicy toczyły się działania wojenne. Pozostałością wojny jest usytuowany przy stacji kolejowej, cmentarz wojenny na którym spoczywa 583 żołnierzy armii rosyjskiej i austrowęgierskiej.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. Niedzwica Duża nadal pełniła funkcję administracyjnego ośrodka gminy. Działała agencja pocztowa, usytuowano tutaj posterunek policji państwowej i przeniesiono targowicę z Niedzwicy Kościelnej, co przysporzyło mieszkańcom dodatkowego dochodu. W 1925 r. powołano straż pożarną, która pełniła ważną rolę w systemie ochrony przeciwpożarowej wsi. W kolejnych latach zbudowano szkołę i murowany budynek Urzędu Gminy.

Okres 20-lecia międzywojennego zaznaczył się w dziejach wsi systematycznym, aczkolwiek nie pozbawionym trudności rozwojem gospodarczym i społecznym.

Nastąpiła duża aktywizacja gospodarcza terenów położonych przy linii kolejowej Lublin -Kraśnik-Rozwadów, we wsi usytuowano główny dworzec kolejowy i punkt rozładunkowy. Z tego okresu

pochodzi zbudowany w 1929 r., dzisiaj wyremontowany, budynek dworca PKP. We wsi funkcjonowały różnorodne obiekty handlowo-usługowe, takie jak: piekarnia, apteka, 2 restauracje, 2 kuźnie, 3 masarnie, mleczarnia, młyny wodne. Rolnicy niedzwiczcy zrzeszali się w spółdzielnie by skutecznie konkurować z przedsiębiorczością Żydowską. Na terenie wsi funkcjonowały: filia Spółdzielni Mleczarskiej z Niedzwicy Kościelnej, Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa "Rolnik", Stowarzyszenie Spożywcze „Jedność” i Spółdzielnia Oszczędnościowo-Pożyczkowa Kasa Stefczyka.

Dużą aktywność gospodarczą we wsi przejawiała ludność żydowska, która trudniła się handlem detalicznym, skupem zboża i zwierząt. Własnością Żydów były też istniejące we wsi drobne zakłady przemysłowe jak: młyn wodny i fabryka waty.

Istotnym czynnikiem zmieniającym układ przestrzenny Niedzwicy Dużej była przeprowadzona w okresie międzywojennym komasacja gruntów. W jej wyniku powstały w centrum Niedzwicy Dużej place użyteczności publicznej, na potrzeby straży pożarnej, organizowania targów, oświaty powszechnej i administracji gminnej.

Początki oświaty w Niedzwicy Dużej były bardzo trudne. Pierwszą szkołę zorganizowano w 1915 roku, ale systematyczną naukę dzieci mogły pobierać dopiero od 1919 r. Powstała wówczas 4 klasowa szkoła podstawowa. Nauka odbywała się w wynajmowanych pomieszczeniach. Samodzielny, przestronny, drewniany budynek z ośmioma izbami lekcyjnymi wybudowano dopiero w 1934 roku. Szkoła w tym czasie była już siedmioklasowa i uczęszczało do niej ponad 400 dzieci. Budynek starej szkoły do dzisiejszego dnia służy niedzwickiej oświacie.

W latach 1939 – 1944 Niedzwica znalazła się pod okupacją niemiecką. Najsilniej odczuła ją ludność żydowska, którą prześladowano w okrutny sposób, a następnie wywieziono do obozów zagłady. Dla ludności polskiej szczególnie uciążliwą represją były obowiązkowe dostawy produktów rolnych (kontyngenty) i przymus pracy, w efekcie czego wielu młodych ludzi wysłano na przymusowe roboty do Rzeszy. Przy dzisiejszej ul. Spółdzielczej Niemcy zorganizowali obóz pracy tzw. Służbę Budowlaną Baudienst, do którego trafiali młodzi chłopcy, którzy wykonywali na rzecz Niemców ciężkie prace budowlane.

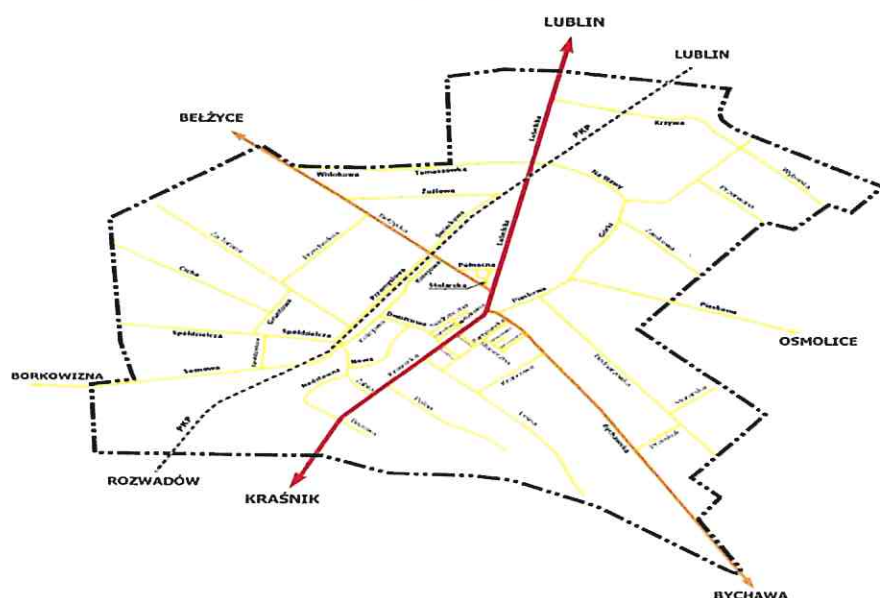
Na terenie miejscowości działały oddziały partyzanckie Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich, które stawały w obronie ludności. Ich działalność polegała na głównie na rekwizycjach i akcjach gospodarczych, karaniu funkcjonariuszy niemieckich i konfidentów. Dziełem niedzwickiej partyzantki były również ataki na niemieckie obiekty administracyjno-gospodarcze oraz akcje na transport i komunikację.

Okupacja Niedzwicy zakończyła się ewakuacją Niemców w dn. 22 VII 1944 r., a następnego dnia do Niedzwicy wkroczyły oddziały sowieckie, które nie pozostawiły wśród mieszkańców wsi korzystnego wrażenia.

1.3. Przestrzenna struktura miejscowości

Obecny układ przestrzenny Niedzwicy Dużej w dużym stopniu ukształtował się pod koniec XIX wieku i na początku XX wieku. Wieś początkowo rozwijała się w dolinie Nędznicy (Sobieszczanki) i posiadała skupioną w kilku punktach zabudowę. Wskutek gwałtownej parcelacji dawnej dużej własności ziemskiej i zakupu gruntów przez chłopów, zabudowa uległa rozproszeniu na szereg osad, kolonii, pojedynczych siedlisk i ewoluowała w kierunku typu wsi o charakterze wielodrożnicy.

Mapa 3 Struktura przestrzenna Niedzwicy Dużej

Źródło: opracowanie własne

Na rozwój przestrzenny wsi duży wpływ miała budowa linii kolejowej (1915r.) i lokalizacja dworca kolejowego (1929r.). Spowodowało to przesunięcie rozwoju układu osadniczego Niedzwicy Dużej w kierunku zachodnim, gdzie lokalizowane były usługi i utratę znaczenia ośrodka dworskiego, który został odcięty torami kolejowymi.

Na ukształtowanie obecnego centrum miejscowości decydujący wpływ miała komasacja gruntów w latach trzydziestych XX wieku, w wyniku której powstały place na jakich zbudowane zostały obiekty użyteczności publicznej: Urząd Gminy, szkoła a w następnych latach, już po II wojnie światowej remiza, ośrodek zdrowia, bank spółdzielczy, leśniczówka, nowa szkoła tysiąclatka, obiekty Kółka Rolniczego, sklep i restauracja Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Z kolei wokół dworca kolejowego zbudowano obiekty o charakterze usługowo-przemysłowym.

Ważną inwestycją była termomodernizacja budynku dawnego dworca PKP w Niedzwicy Dużej wraz z przebudową pomieszczeń w budynku dawnego dworca na pomieszczenia izby regionalnej oraz remont części mieszkalnej w latach 2020- 2021.

2. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

2.1. Zasoby przyrodnicze i rekreacyjne

Niedzwica Duża położona jest w obrębie mezoregionu Równina Bełżycka, który wchodzi w skład Wyżyny Lubelskiej. Leży w strefie klimatu umiarkowanego, o widocznych wpływach klimatu kontynentalnego.

Gleby Niedzwicy Dużej pod względem klasy bonitacyjnej są średniej jakości. Ponad 2/3 gleb (68%) w obrębie geodezyjnym miejscowości stanowią gleby pseudobielicowe klasy IVa i klasy IVb.

Ogólna powierzchnia gruntów uprawnych wynosi 1314 ha, łąki zajmują obszar 53,64 ha, pastwiska 12,70 ha, lasy 111,9 ha, obszary zalesione 24, 5 ha, wody 13,35 ha. Pod zabudową znajduje się 233,35 ha.

Rzeki i zbiorniki wodne

Przez środek miejscowości (od południa w kierunku północno-wschodnim) przepływa rzeka Nędznica (Sobieszczanka), która jest prawym dopływem Ciemięgi (Krężniczanki). Położenie rzeki w sposób znaczący wpłynęło na warunki siedliskowe w Niedzwicy Dużej i przyczyniło się tym samym do rozwoju gospodarki i osadnictwa.

Rzeka Nędnica nazywana jest krainą lipienia i pstrąga, w jej wodach często spotkać można także minoga strumieniowego. Do koryta rzeki przylega pas łąk, który porośnięty jest olszyną stanowiącą doskonałe środowisko dla życia i rozwoju ptaków i zwierząt. Łąki porastają takie gatunki roślin jak: firletka poszarpana, jaskier, Żywokost lekarski, rdest wężownik, kuklik zwisty, kosaciec żółty, krwiściąg lekarski oraz krwawnica pospolita. Tereny podmokłe i bagienne leżące w sąsiedztwie rzeki to miejsce siedlisk Żółwia błotnego i rzekotki drzewnej. Są to również tereny sprzyjające siedliskom czapli siwej, bociana, kulika, dudka, sójki, krogulca, zimorodka, a nawet puszczyka i jastrzębia. W ostatnich latach w Nędnicy można spotkać także bobry. W chwili obecnej rzeka Nędnica wymaga gruntowego oczyszczenia i uporządkowania otaczających ją łąk.

Na granicy z Niedzwicą Kościelną leżą stawy rybne zasilane wodami rzeki Nędnicy. W otoczeniu stawów występuje głównie roślinność wodna i szuwarowa, znaleźć tu można skupiska rogotka sztywnego, moczarki kanadyjskiej, rdestu ziemnowodnego. Na powierzchni pływają skupienia rzęs i spirodeli. Brzegi stawów porasta trzcina, manna mielec, manna jadalna, oczeret jeziorny, kropidło wodne i strzałka wodna. W chwili obecnej stawy są własnością prywatną, przekształcone zostały w łowisko rybne będące miejscem rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców całej gminy oraz gmin sąsiednich.

Przy ul. Górki leżą stawy zasilane ze źródła bijącego w pobliżu Dworu Dłuskich. Stawy są własnością gminy i stanowią doskonały potencjał do rozwoju wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców miejscowości.

Gęste szuwały trzciny i pałki wodnej otaczające zarówno stawy graniczące z Niedzwicą Kościelną oraz stawy przy ul. Górki, są doskonałym środowiskiem dla życia i rozwoju kilku gatunków kaczek (w tym cyranki, krakwy, łyski i krzyżówki), bocianów, perkozów, łabędzi, błotniaków stawowych, brzączek, trzciniaaków i rokitniczek. Tereny bagienne otaczające stawy porastają rzadkie gatunki roślin takie jak: kaniańka pospolita i wyżplin jagodowy.

Lasy

Niedzwica Duża położona jest w praktycznie bezleśnym pasie ciągnącym się od Strzeszkowic, poprzez Niedzwicę aż po Sobieszczany. Nie oznacza to jednak, że miejscowość została całkowicie pozbawiona zasobów leśnych. Niedzwica Duża otoczona jest siecią obszarów leśnych od strony wschodniej, południowej i południowozachodniej oraz północnej.

Lasy otaczające Niedzwicę Dużą to głównie lasy mieszane sosnowo-dębowo-grabowe i liściaste dębowo-grabowo-lipowe. Istniejące obecnie fragmenty lasów są przekształcone przez gospodarkę leśną, siedliska świetlistych dąbrów i grądów są w większości zajęte pod uprawę. Typowy drzewostan lasów to: grab, lipa, dąb, klon, sosna i świerk. Krzewy porastające otaczające Niedzwicę Dużą lasy, to przede wszystkim: leszczyna, wiciokrzew, jarzębina, wawrzynek wilczczyko, kalina, bez czarny. W lasach występują chronione gatunki roślin takie jak: kruszczyk szerokolistny, lilia złotogłów, naparstnica zwyczajna, pluskwica europejska, podkolan biały, pierwiosnek lekarski, barwinek pospolity, parzydło leśne, konwalia majowa.

W lasach Niedzwicy Dużej można napotkać lisy, dziki, sarny, zaskrońce, padalce. Wśród ptaków wyróżnić można kukułki i dzięcioła – czarnego, dużego, małego i zielonego, kruka i myszółowa.

Pomniki przyrody i obiekty przewidziane do ochrony

Na uwagę zasługują fragmenty alei lipowej ciągnącej się po zachodniej stronie szosy Lublin-Kraśnik od Niedzwicy Dużej po Niedzwicę Kościelną.

Szlak rowerowy „Doliną Nędnicy”

Przez Niedzwicę Dużą przebiega szlak rowerowy, zaczynający się przy ul. Cienistej w Lublinie. Trasa szlaku biegnie obok Dworu Dłuskich przy ul. Górki, do budynku dworca kolejowego i cmentarza wojennego z okresu I wojny światowej i następnie wzdłuż torów kolejowych do Niedzwicy Kościelnej.

Zasoby rekreacyjne

Przeważająca część walorów przyrodniczych i rekreacyjnych Niedzwicy Dużej pozostaje niewykorzystana. Bardzo dobre położenie miejscowości (ok. 21 km od Lublina, 25 km od Kraśnika, 11 km od Bełżyc, 14 km od Bychawy) sprzyja dążeniu do zwiększenia w miejscowości punktów i miejsc służących odpoczynkowi i rekreacji.

W Niedzwicy Dużej zlokalizowany jest Hotel Impresa posiadający własną restaurację.

W chwili obecnej na terenie Niedzwicy Dużej nie ma zorganizowanego, publicznego miejsca służącego wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców. Infrastruktura stawów i otaczających miejscowość lasów, na dzień dzisiejszy jest na niewystarczającym poziomie.

Potencjał przyrodniczy miejscowości powinien sprzyjać rozwojowi agroturystyki, jednak brak działań zmierzających do promocji zasobów naturalnych Niedzwicy Dużej oraz zakładania i prowadzenia gospodarstw agroturystycznych nie wpływa na poprawę istniejącego stanu.

Stawy na Górkach

Źródło: <http://www.goksi.niedzwicaduzza.pl/>

Zagospodarowanie rzeki Nędznicy, poprawa infrastruktury stawów (zarówno tych graniczących z Niedzwicą Kościelną, jak i stawów przy ul. Górki), stworzenie sieci gospodarstw agroturystycznych usytuowanych w pobliżu stawów i lasów, wytyczenie większej ilości szlaków i ścieżek rowerowych biegnących poprzez wartościowe tereny przyrodnicze i krajobrazowe Niedzwicy Dużej, to kluczowe działania mające na celu wzmocnienie zasobów przyrodniczych i rekreacyjnych miejscowości.

2.2. Zasoby kulturowe i religijne

Najważniejszym czynnikiem kształtującym relacje międzyludzkie i rozwój indywidualny jest kultura. Jest ona nośnikiem tradycji, pamięci historycznej, przyjętych wzorców zachowań i właściwym miejscem do rozwoju intelektualnego i artystycznego człowieka.

Najstarszą instytucją kultury w Niedzwicy Dużej jest Gminna Biblioteka Publiczna założona w 1949 r. Placówka ta od 2000 r. funkcjonuje w formie prawnej instytucji kultury. Do istotnych działań związanych z funkcjonowaniem biblioteki obok upowszechniania czytelnictwa i promowania kultury słowa, należy zaliczyć współpracę ze szkołami i przedszkolami, prowadzenie Dyskusyjnego Klubu Książki, organizowanie konkursów literackich, kiermaszów książek, wystaw i spotkań autorskich. W roku 2020 zbiór liczył 10 015 woluminów.

W skład Gminnej Biblioteki Publicznej w Niedzwicy Dużej – pełniącej funkcję biblioteki głównej, wchodzi trzy filie biblioteczne w Strzeszkowicach Dużych, Niedzwicy Kościelnej i Krężnicy Jarej. Drugą instytucją, działającą na rzecz rozwoju i upowszechniania kultury jest Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji powołany w maju 2008 r.

Powstał on na bazie Gminnego Ośrodka Kultury funkcjonującego od 2000 r. w formie niesamodzielnej komórki organizacyjnej Urzędu Gminy.

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Niedzwicy Dużej (GOKSiR) formalnie rozpoczął działalność 1 czerwca 2008 roku. Jego korzenie sięgają jednak ponad osiem lat wstecz, kiedy ośrodek działał jako komórka Urzędu Gminy i skupiał osoby zaangażowane w podtrzymywanie i współtworzenie lokalnej kultury.

Główne cele działalności GOKSiR to: animacja i upowszechnianie kultury, przede wszystkim na terenie gminy Niedzwica Duża, pozyskiwanie i przygotowanie lokalnego środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości, rozwijanie indywidualnej aktywności kulturalnej, rozwijanie umiejętności oraz wiedzy mieszkańców gminy.

Wspierając się ogromnym zaangażowaniem i potencjałem twórczym mieszkańców naszej gminy, można było zapoczątkować wiele przedsięwzięć wychodzących naprzeciw potrzebom kulturalnym. GOKSiR organizuje m.in. Dożynki Gminy Niedzwica Duża, inscenizacje historyczne, pikniki rodzinne, koncerty „Niedzwickich artystów”, kiermasze świąteczne, wystawy prac twórców lokalnych i spoza gminy, spotkania autorskie, przeglądy teatralne i muzyczne.

GOKSiR przez lata swojej działalności zbudował bardzo bogatą i atrakcyjną ofertę zajęć (odpłatnych i nieodpłatnych) dla wszystkich grup wiekowych i społecznych. Aktualnie w ofercie znajduje się ponad 20 rodzajów zajęć: tanecznych, muzycznych, plastycznych, rękodzielniczych, komputerowych, sportowych, z zakresu kultury ludowej, edukacji kulturowej, grupa zabawowa dla najmłodszych, zajęcia artystyczne dla niepełnosprawnych intelektualnie, ikonopisanie itp. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę instruktorską. Przy ośrodku działają również orkiestry, zespoły śpiewacze, grupy zainteresowań.

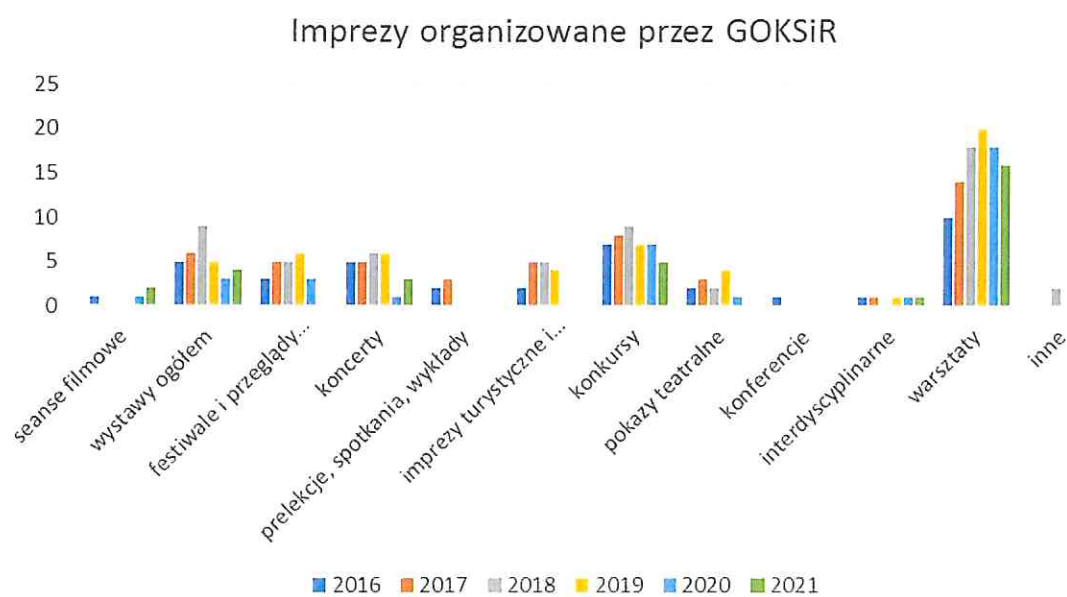
W miesiącach letnich oraz w czasie ferii zimowych GOKSiR prowadzi cykl zajęć umożliwiających aktywny wypoczynek dzieci i młodzieży.

GOKSiR w Niedzwicy Dużej

Źródło: <http://www.goksir.niedzwicaduzza.pl/>

Wykres 2 Imprezy organizowane przez GOKSiR w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDI GUS

Niedzwica Duża, miejscowość w której żyje prawie 100% mieszkańców zadeklarowanych jako chrześcijanie wyznania rzymsko-katolickiego, posiada własną parafię, erygowaną w 1984 roku. Została ona wydzielona z dotychczasowej parafii Niedzwica Kościelna. Fakt ten zaważył na tworzeniu się odrębności mieszkańców Niedzwicy Dużej, jako społeczności skupionej wokół własnej parafii i duszpasterzy. Z ofiarności parafian wybudowany został w latach 1983-84 kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Stanowi on urbanistycznie centralny punkt w miejscowości.

Działalność religijna splata się z działalnością kulturową i w ten naturalny sposób krzewiąc wiarę parafia dba również o rozwój kulturalny i sportowy wiernych. Przejawia się to w formie działalności koła „Caritas”, Klubu Sportowego „CruX”, grup modlitewnych. Upowszechnianie wartości religijnych posiada też formę imprez kulturalnych związanych z przedstawianiem Misterium Męki Pańskiej, Jasełkami, koncertami organowymi, kołędowaniem, etc.

Na terenie parafii znajduje się 5 kapliczek, 32 krzyże przydrożnych i 2 figury, a w samej Niedzwicy 2 kapliczki, 22 krzyże i jedna figura. Są one wyrazem głębokiej wiary parafian, świadectwem obecności Boga w życiu człowieka, ale także wyrazem wdzięczności za otrzymane łaski i prośby o błogosławieństwo na nowe nieznane czasy.

W miejscowości formalnie nie działa żadna inna religia czy wyznanie. Podaje się kilka rodzin, które są związane z ruchem Świadków Jehowy i pewnymi odłamami protestantyzmu. Jednakże oficjalnych danych w tej materii nie ma.

W miejscowości brakuje usystematyzowanych, zwartych przekazów kulturowych, stanowiących podstawę do wyodrębnienia pewnej specyficznej tradycji. Brak też jakichś szczególnych elementów kulturotwórczych mających swe historyczne znaczenie dla obecnej formacji kulturalnej mieszkańców.

Dotychczasowa działalność kulturalna związana była w przeważającej mierze z charakterystyczną dla obszarów wiejskich obrzędowością łączoną z sakralnym wymiarem życia.

Mając na uwadze rosnące znaczenie kultury jako swoistego kapitału społecznego, przy pomocy którego wzrasta zarówno atrakcyjność jak i konkurencyjność wobec innych miejscowości, należy w sposób szczególny zadbać o potencjał ludzki, który niewątpliwie znajduje się w Niedzwicy Dużej.

Bliskość miasta Lublina powoduje, że spora część mieszkańców oczekuje ze strony instytucji kultury zwiększenia atrakcyjności oferty kulturalnej, jej wzbogacenia i umożliwienia realizacji różnych form aktywności kulturalnych przez dzieci, młodzież i dorosłych.

2.3. Infrastruktura społeczna

2.3.1 Oświata

W Niedzwicy Dużej znajdują się 1 szkoła publiczna: Szkoła Podstawowa im. Bohaterów 7. Kołobrzeskiego Pułku Piechoty, w której w 23 oddziałach, uczy się 460 uczniów. Organem prowadzącym szkołę podstawową jest gmina.

Opiekę przedszkolną zapewnia przedszkole samorządowe liczące 8 oddziałów i 190 podopiecznych. Przedszkole zostało wyremontowane w ramach Funduszu Sołeckiego, a także zostało zakupione niezbędne wyposażenie sal dydaktycznych.

W roku 2020 r. utworzono 30 nowych miejsc w instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, związanych z budową budynku Żłobka „Niedźwiadek” ul. Kraśnicka 51A, 24-220 Niedzwica Duża.

Od roku 2021 dzieci mogą także korzystać z nowego placu zabaw zlokalizowanego w naszej miejscowości.

We wszystkich placówkach oświatowych Niedzwicy Dużej zatrudnionych jest 100 nauczycieli legitymujących się wyższym wykształceniem i 27 pracowników administracji i obsługi, co daje łącznie ok. 108 etatów. Większość nauczycieli posiada stopień nauczyciela mianowanego i dyplomowanego. Uczniowie objęci są stałą opieką pielęgniarską, pedagogiczną, logopedyczną i świetlicową.

W zarządzie szkoły podstawowej znajduje się kompleks boisk sportowych ORLIK wybudowany w 2009 roku na terenie działki szkolnej, który służy szkole i społeczności gminy. Skromną i przestarzałą bazę lokalową posiada również przedszkole, które mieści się w części budynku drewnianej starej szkoły.

Stan techniczny budynków szkolnych jest dobry. W 2007 r. budynek szkoły podstawowej został ocieplony i otynkowany.

Tabela 1 Stan bazy lokalowej oświaty w roku szkolnym 2020/2021

Wyszczególnienie		Powierzchnia nieruch. gruntowej (w m ²)	w tym: powierzh. terenów zielonych (w m ²)	Pomieszczenia (ilość)			
				Sale lekcyjne	Pracownie		
					Komputerowe	Świetlice	Stołówki
	Przedszkole w Niedzwicy Dużej	3 438	2 934	8			
	Szkoła Podstawowa w Niedzwicy Dużej	18 049	12 000	23	2	3	1

Źródło: Raport o stanie gminy za rok 2022

Wszystkie szkoły są w miarę dobrze skomputeryzowane, posiadają własne pracownie komputerowe (szkoła średnia ma ich 3). Do użytku uczniów w szkole podstawowej jest 92 szt. komputerów, a w szkole średniej 52 szt. Pracownie komputerowe wyposażone są w nowoczesny sprzęt elektroniczny: drukarki, rzutniki pisma, projektory multimedialne, kamery video, odtwarzacze DVD, kserokopiarki. Biblioteki szkolne łącznie posiadają 12 244 woluminów. Szkoły są objęte monitoringiem.

Tabela 2 Stan wyposażenia w urządzenia specjalistyczne i zbiorów bibliotecznych

Wyszczególnienie	Ilość								
	Komputery		Projektory multimed.	Rzutniki	Kamery video	Odtw. DVD, VHS	Ksero	Woluminy	Kamery - monit.
	Ogółem	w tym: do użytku uczniów							
Przedszkole w Niedzwicy Dużej	5	0	1	0	0	4	2	370	0
SP w Niedzwicy Dużej	151	92	18	2	7	7	1	11 874	58

Źródło: Raport o stanie gminy za rok 2022

W szkołach mimo trudnych warunków lokalowych działają liczne koła zainteresowań i zespoły: chóry, zespoły teatralne, a uczniowie odnoszą liczne sukcesy w rywalizacji sportowej, artystycznej i w olimpiadach przedmiotowych.

2.3.2 Sport

Na terenie miejscowości znajdują się następujące obiekty sportowe:

- kompleks Orlik 2012 przy Szkole Podstawowej w Niedzwicy Dużej
- niepełnowymiarowe boisko piłkarskie przy zbiegu ulic Krótkiej i Partyzanckiej.

Obecnie z boiska korzystają grupy młodzieżowe GKS „Orion” Niedzwica, członkowie Klubu Sportowego „HEKSA” w Niedzwicy Dużej, a w piątkowe popołudnia oldboje GKS „Orion”.

Gminny Klub Sportowy Orion Niedzwica został założony w 1968 roku z inicjatywy Aleksandra Niezbeckiego, Jana Cajzera, Mariana Gnypka, Tadeusza Krakowiaka oraz Zbigniewa Figiel. Barwy klubu są biało-niebieskie. Siedziba Orionu znajduje się w Niedzwicy Dużej, przy ul. Krótkiej.

Tu także położone jest treningowe boisko.

2.3.3 Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom Niedzwicy Dużej zapewnia Gminny Ośrodek Zdrowia, wchodzący w skład Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej nr 1 w Bełżycach.

Służba zdrowia podlega Starostwu Powiatowemu w Lublinie.

Gminny Ośrodek Zdrowia przyjmuje pacjentów w godz. od 8⁰⁰ – 18⁰⁰. Natomiast od godz. 18⁰⁰ do 8⁰⁰ rano i w weekendy usługi medyczne świadczy zespół wyjazdowy SP ZOZ nr 1 w Bełżycach.

W ośrodku zatrudnieni są czterej lekarze rodzinni, 5 pielęgniarek, dwóch rehabilitantów i masażysta. Przyjmują też lekarze specjaliści: 2 ginekologów, pediatra i reumatolog. Opieką pielęgniarską objęte są dzieci i młodzież w szkołach.

W ramach ośrodka działa również gabinet fizjoterapii wykonujący zabiegi :

- magnetoterapia,
- światłolecznictwo,
- elektroterapia,
- kinezyterapia,
- ultradźwięki,
- masaż wodny wirowy,
- masaż ręczny.

Baza i wyposażenie Gminnego Ośrodka Zdrowia w ostatnich latach znacznie się poprawiła.

W latach 2006 – 2008 Gminny Ośrodek Zdrowia został gruntownie zmodernizowany i wyremontowany, posiada windę dla niepełnosprawnych.

Gminny Ośrodek Zdrowia obejmuje opieką ponad 4500 pacjentów z Niedzwicy i z innych miejscowości gminy.

Wskaźnik dostępności usług medycznych dla Niedzwicy Dużej wynosi 9,11 lekarza na 10 000 mieszkańców i jest wyższy od średniej powiatowej, która wynosi 5,7 lekarza na 10 000 osób.

Wielu mieszkańców korzysta z usług medycznych w Lublinie czy w Bełżycach uważając, że jakość usług i dostęp do lekarzy jest niewystarczający, szczególnie w zakresie opieki pediatrycznej.

Usługi stomatologiczne świadczą 2 prywatne gabinety.

Dostępność do aptek w Niedzwicy Dużej jest bardzo dobra. Na terenie miejscowości funkcjonują 2 prywatne apteki, co daje miejscowości wysoki wskaźnik dostępności na 10 000 mieszkańców, wyższy od powiatu i województwa.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Niedzwicy Dużej czuwa Komisariat Policji w Bełżycach. W opinii mieszkańców stan kadrowy placówki jest niewystarczający i nie zapewnia dostatecznego poziomu bezpieczeństwa.

Ochronę przeciwpożarową Niedzwicy Dużej zapewnia jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, która od 1994 roku włączona jest do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. Położenie miejscowości przy drodze ekspresowej o dużym natężeniu ruchu powoduje liczne zagrożenia wypadkowe i częste interwencje strażaków OSP Niedzwica Duża na tej trasie.

2.4. Infrastruktura techniczna

2.4.1 Komunikacja

Niedzwica Duża posiada dobre połączenia autobusowe i kolejowe z najbliższymi miastami - Kraśnikiem i Lublinem.

Na podstawie danych z monitoringu, w miesiącu grudniu 2020 roku w godz. od 6⁰⁰ do 9⁰⁰ rano odjeżdżał średnio, co 10-15 minut bus lub autobus do Lublina.

W ostatnim okresie wzrosła też jakość usług świadczonych przez przewoźników dla pasażerów, poprzez sprzedaż biletów ulgowych dla stałych klientów. Część mieszkańców korzysta z połączeń kolejowych, które zapewnia PKP.

Stan dróg i chodników w miejscowości jest niezadowalający. Brak jest także wystarczającej ilości miejsc parkingowych szczególnie w centrum miejscowości. Długość dróg gminnych wynosi 71,32 km.

Najważniejszą arterią drogową przebiegającą przez Niedzwicę Dużą jest droga ekspresowa S19 o bardzo dużym natężeniu ruchu kołowego, co stwarza liczne zagrożenia dla mieszkańców, hałas, zanieczyszczenie spalinami, wypadkowość i zagrożenie dla budynków usytuowanych przy drodze spowodowane drganiami

Przez Niedzwicę biegnie 10 kilometrowy odcinek drogi powiatowej Bełżyce – Bychawa.

Niezadowalający jest także stan dróg będących w zarządzie powiatu. Długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 16,5 km, z czego 4,25 km posiada nawierzchnię gruntową. Drogi te wymagają budowy i modernizacji, szczególnie na ul. Górki, która tylko na niewielkim ok. 500 metrowym odcinku, posiada nawierzchnię asfaltową.

Na terenie Niedzwicy Dużej położonych jest 26,2 km dróg gminnych, co stanowi ok. 35% dróg tej kategorii w gminie. Co najmniej połowa tych dróg ma nawierzchnię gruntową. Ich stan techniczny wymaga ciągłej budowy i remontów.

W roku 2021 dokonano inwestycji mających na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz pieszych na terenie miejscowości Niedzwica Duża. Zrealizowano budowę oświetlenia ulicznego ul. Leśna oraz ul. Nowa.

2.4.2 Telekomunikacja

W całej miejscowości położona jest sieć telefoniczna. Korzysta z niej większość mieszkańców. Każdy z abonentów ma możliwość podłączenia do Internetu za pomocą usług oferowanych przez różnych operatorów.

2.4.3 Zaopatrzenie w wodę

W całej miejscowości położona jest sieć wodociągowa.

Na terenie Niedzwicy Dużej funkcjonuje jeden z trzech grupowych gminnych wodociągów. Woda z ujęcia w Niedzwicy Dużej przy ul. Bełzyckiej o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” posiada następującą wydajność:

- -otwór podstawowy $Q = 79\text{m}^3/\text{h}$, $s = 5,6\text{ m}$,
- -otwór awaryjny $Q = 85\text{m}^3/\text{h}$ $s = 9,5\text{ m}$.

W 1996 roku spięto dwa układy wodociągowe Niedzwica Duża i Niedzwica Kościelna w jeden system. Z wodociągu korzysta ok. 1200 gospodarstw domowych.

2.4.4 Sieć kanalizacyjna i składowanie odpadów stałych.

Sieć wod-kan zarządzana jest przez Przedsiębiorstwo Komunalne Nałęcz Sp. z o.o., ul. Kościelna 3; 24-220 Niedzwica Duża.

Oczyszczalnia ścieków jest zlokalizowana przy ul. Górki w Niedzwicy Dużej. Przyjmowanie ścieków dowożonych przez wozy asenizacyjne odbywa się od poniedziałku do piątku w godz. 6.00 – 19.30, natomiast w soboty w godz. 7.00 – 14.30, niedziele i święta w godz. 8.00-9.30.

Oczyszczalnia została poddana rozbudowie w latach 2020-2021, która miała na celu zwiększenie przepustowości oczyszczalni oraz umożliwienia retencjonowania i odświeżania ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym.

Ponadto, w ramach RPO WL na lata 2014-2020 dofinansowanie otrzymał projekt polegający na budowie kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami w miejscowości Niedzwica Duża. Zadanie obejmowało: budowę sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Żabiej, ul. Nowej, ul. Polnej, ul. Kraśnickiej, ul. Dworcowej oraz w rejonie ul. Lubelskiej. Łączna długość sieci wykonania wyniosła 8762 m.

Na terenie miejscowości funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany na terenie gminnej oczyszczalni ścieków w Niedzwicy Dużej przy ul. Górki 43A.

W PSZOK przyjmowane są nieodpłatnie odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Niedzwica Duża takie jak:

- ✓ zużyte baterie i akumulatory,
- ✓ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- ✓ meble i inne odpady wielkogabarytowe,

- ✓ zużyte opony z samochodów osobowych,
- ✓ przeterminowane leki,
- ✓ chemikalia w szczególności: oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe, płyny hamulcowe, rozpuszczalniki, farby, środki ochrony roślin oraz opakowania po nich,
- ✓ odpady budowlane i rozbiórkowe
- ✓ frakcja surowcowa odpadów umieszczona w odpowiednio oznakowanych workach z podziałem na frakcję: papier i tektura, szkło, metale i tworzywa sztuczne.
- ✓ popiół powstający ze spalania węgla bądź innych surowców energetycznych (za wyjątkiem odpadów) powstający wyłącznie w nieruchomościach zamieszkałych.
- ✓ inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (odpady medyczne powstałe w gosp. domowych w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi).

2.4.5 Źródła energii

Na obszarze miejscowości Niedzwica Duża nie funkcjonuje typowy scentralizowany system zaopatrzenia w ciepło (nie istnieją zakłady produkujące ciepło oraz jednostki zajmujące się dystrybucją ciepła), występuje tylko kilka kotłowni lokalnych zasilających w ciepło obiekty o większej kubaturze. Dominujący typ zabudowy, charakterystyczny dla większości gmin wiejskich w kraju, tj. przewaga rozproszonych siedlisk jednorodzinnych, zagrodowych, a tym samym niska gęstość cieplna ze względów technicznych uniemożliwia wprowadzenie systemów ciepłowniczych, a z ekonomicznego punktu widzenia wykluczają zasadność ich istnienia.

2.4.6 Gazownictwo

Na terenie miejscowości położona jest sieć gazowa. Lokalna sieć zasilana jest gazem ziemnym wysokometanowym średniego ciśnienia. Do sieci gazowej przyłączonych jest większość gospodarstw domowych.

2.5. Gospodarka, rolnictwo

2.5.1 Gospodarka

Na podstawie danych uzyskanych z GUS wynika, że na miejscowości Niedzwica Duża zarejestrowanych jest 498 przedsiębiorców aktywnie wykonujących działalność gospodarczą (dane na rok 2021). Jak widać na poniższym wykresie liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych stale wzrasta.

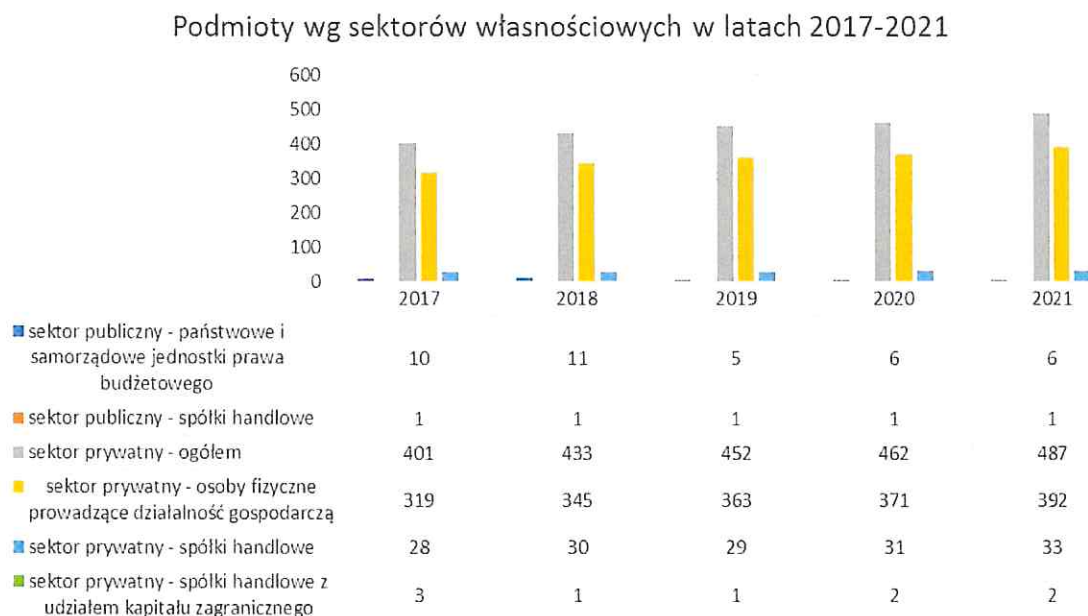
Wykres 3 Podmioty gospodarcze w Niedzwicy Dużej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Największe podmioty gospodarcze działające na terenie Niedzwicy Dużej to min.: STALMA S.A. Zakład Przetwórstwa Stali, TGM Sp. z o.o., HYDRO-WID Sp. jawna, FPHU Jasiek A.A. Jaśkowscy Sp. j., Firma Weremczuk, Alfa-Bet Producent betonu, GS „Samopomoc Chłopska”, Piekarnia Mielnik, Mieszalnia Pasz Gemar, Bank Spółdzielczy, Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa SKOK, Art-Bud. J.K Stec, M-AN Sp. j., Igord Zakład Robót Drogowych, PHU El-Hand. W 2009 r. gmina powołała przedsiębiorstwo komunalne w formie spółki z o.o „Nałęcz” dla świadczenia usług o charakterze komunalnym obecnie zlokalizowanej przy ul. Bełżyckiej 77.

Wykres 4 Podmioty wg sektorów własnościowych w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5.2 Rolnictwo

Miejscowość Niedzwica Duża traci charakter rolniczy na rzecz działalności usługowej i handlowej.

Na podstawie zestawienia gruntów z 2020 r. wynika, że na ogólną powierzchnię 1794,4 ha, 1314 ha to grunty rolne.

Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w Gminie Niedzwica Duża wynosi 5,97 ha. Ze struktury obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych wynika, że udział gospodarstw małych od 1 do 5 ha, wynosi 44,6 % ogółu gospodarstw. Natomiast udział gospodarstw średnich od 5 do 10 ha wynosi w gminie 17,84%. Łącznie w Gminie Niedzwica Duża 86% indywidualnych gospodarstw rolnych, to gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych do 10 ha.

Podmiotem gospodarczym świadczącym usługi w branży rolniczej na terenie miejscowości jest Kółko Rolnicze.

2.6. Kapitał społeczny i ludzki

2.6.1 Demografia

Niedzwicę Dużą, w/g danych Urzędu Stanu Cywilnego z roku 2021 r., zamieszkuje 4387 osób, co stanowi 37 % ogółu mieszkańców Gminy. Z danych wynika, że wskaźnik ludności miejscowości w porównaniu do ludności całej gminy nieznacznie rośnie.

Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn wynosi 6036 do 5800.

Biorąc pod uwagę liczbę urodzeń i zgonów na przestrzeni ostatnich trzech lat, stwierdzić należy stały poziom przyrostu naturalnego w naszej miejscowości.

Analizując liczbę osób, które w ciągu ostatnich trzech lat pojawiły się w kartotekach meldunkowych naszej gminy, stwierdzić należy, iż stale utrzymuje się tendencja wzrostowa zameldowań w miejscowości Niedzwica Duża.

Procesy demograficzne zachodzące na terenie miejscowości pokazują, że zarówno na tle całej gminy, jak i powiatu, nasza miejscowość wypada korzystnie. Wysoki odsetek ludzi młodych oraz przyrost liczby mieszkańców Niedzwicy Dużej w kolejnych latach pozwala prognozować duże zapotrzebowanie na zmiany zawarte w Planie Odnowy Miejscowości.

2.6.2 Instytucje i organizacje działające na rzecz społeczeństwa

W Niedzwicy Dużej działa wiele instytucji i organizacji, które zaspokajają podstawowe potrzeby społeczne mieszkańców. Są one powołane przez administrację rządowo - samorządową oraz przez lokalnych działaczy społecznych.

Do instytucji tych należą :

- ✓ Urząd Gminy w Niedzwicy Dużej - Szkoła Podstawowa
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna,
- ✓ Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji,
- ✓ Przedszkole Samorządowe,
- ✓ Gminny Ośrodek Zdrowia,
- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ✓ Nadleśnictwo Świdnik – Leśnictwo Niedzwica Duża
- ✓ Poczta Polska.

Instytucje te częściowo zaspokajają potrzeby społeczne w zakresie edukacji, rozwoju kultury, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego itp.

Pracuje w nich wykwalifikowana kadra, która często łączy obowiązki zawodowe z pracą społeczną w różnych organizacjach, stowarzyszeniach i grupach nieformalnych.

Odrębną, szczególnie ważną instytucją w Niedzwicy Dużej, jest kościół katolicki, którego jednostką organizacyjną jest istniejąca od 26 lat parafia p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego. Kościół zaspokaja potrzeby religijne wiernych, wychowuje, pomaga potrzebującym, dba o rozwój duchowy i kulturalny parafian.

Na terenie miejscowości działają liczne stowarzyszenia, które przyczyniają się do tworzenia sprzyjających warunków rozwoju kulturalnego mieszkańców i organizują imprezy wpływające na przestrzeń kulturową miejscowości. Do stowarzyszeń i organizacji pozarządowych z terenu miejscowości zaliczyć należy:

- ✓ Gminny Klub Sportowy „Orion”,
- ✓ Klub Sportowy „HEKSA”,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich,
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Niedzwickiej,
- ✓ Parafialny Zespół „CARITAS”,
- ✓ Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej,
- ✓ Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- ✓ Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych,
- ✓ Organizacje kombatanckie.

Jako statutowe zadania organizacje te obrały szeroko rozumianą aktywizację społeczeństwa w wielu dziedzinach: sportu, ochrony przeciwpożarowej, działalności kulturalnej polegającej między innymi na wydawaniu opracowań i periodyków historycznych, lokalnej gazety.

W organizacjach tych, każdy z mieszkańców może zaspokoić potrzebę przynależności i działania w lokalnej społeczności, gdyż każde ze stowarzyszeń ma formułę otwartą.

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Niedzwickiej pierwsze w gminie stowarzyszenie regionalne, powstałe w 1998 roku z inicjatywy nauczycielki i społecznika Elżbiety Karczyńskiej-Mierzyńskiej oraz grupy pasjonatów lokalnej historii i edukacji.

Przez cały okres swego istnienia Towarzystwo prowadziło działalność dokumentującą historię i tradycje gminy Niedzwica Duża, promowało gminę poza jej granicami i realizowało działania edukacyjno-obywatelskie. Główną domeną towarzystwa jest działalność wydawnicza, ukierunkowana na publikacje popularno-naukowe.

Na dorobek wydawniczy Towarzystwa składają się m.in. wydawany cyklicznie periodyk pn. Zeszyty Niedzwickie. Do chwili obecnej ukazało 8 się numerów tego rocznika w nakładzie od 500 do 1000 egz. Towarzystwo wydało także tomiki poezji ludowego twórcy, wydawnictwa użytkowe promocyjne typu foldery, ulotki, widokówki, znaczek pocztowy, nagrania płyt. Publikacje realizowano w ramach konkursów ofert przy wsparciu zadań publicznych przez gminę, siłami wolontariuszy, bezpłatnie kolportowanymi wśród mieszkańców gminy i powiatu lubelskiego.

Towarzystwo jest organizatorem spotkań autorskich, imprez i uroczystości we współpracy z władzami samorządowymi i innymi stowarzyszeniami. Przyczynia się do rozwoju świadomości obywatelskiej mieszkańców gminy, budzenia patriotyzmu lokalnego.

Stowarzyszenie wydawało też przez kilka lat pionierską w gminie gazetę lokalną „Niedzwiczak”(od 1990 r. do maja 2015 r.), początkowo jako miesięcznik, potem periodyk. Łącznie ukazało się 146 numerów.

Stowarzyszeniem z najstarszym rodowodem jest Ochotnicza Straż Pożarna, która poza swoją podstawową działalnością statutową z zakresu ochrony przeciwpożarowej uczestniczy w wielu przedsięwzięciach kulturalnych, poprzez prowadzenie orkiestry dętej, wspomaganie i organizację wielu imprez i przedsięwzięć kulturalnych.

W sferze kultury fizycznej działalność prowadzą dwa stowarzyszenia: Gminny Klub Sportowy „Orion” i Klub Sportowy „HEKSA”.

Aktywizacją środowiska kobiet w Niedzwicy Dużej zajmuje się Koło Gospodyń Wiejskich a w środowisku młodzieży Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej.

Harcerze współdziałają przy różnego typu wydarzeniach kulturalnych i społecznych służąc pomocą przy organizowaniu imprez.

W miejscowości działa także Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych, którego celem jest działanie na rzecz rozwoju gminy i społeczności gminy Niedzwica Duża.

2.6.3 Lokalny rynek pracy

Ze względu na bliskość Lublina, bardzo duży procent naszych mieszkańców dojeżdża i pracuje w tym mieście. Dzięki nabytej wiedzy i kwalifikacjom zawodowym członkowie naszej społeczności odnajdują się zarówno na lubelskim rynku pracy, jak i zasilają kadrowo instytucje i zakłady pracy działające na lokalnym rynku.

Największymi pracodawcami w naszej miejscowości w kategorii instytucji są instytucje oświatowe.

Natomiast pośród pracodawców prywatnych dominują: Zakład Przetwórstwa Stali STALMA S.A. z liczbą zatrudnionych ponad 250 osób, Gminna Spółdzielnia SCH zatrudniająca ponad 60 osób. Do potentatów na lokalnym rynku pracy należą także: Firma WEREMCZUK produkująca maszyny rolnicze.

Ze względu na położenie naszej miejscowości, jak i to, że jesteśmy administracyjną stolicą gminy, na naszym terenie prowadzi swoją działalność wiele mniejszych zakładów i firm branży handlowej, produkcyjnej czy branży usług, dających zatrudnienie wielu naszym mieszkańcom.

Omawiając lokalny rynek pracy, nie sposób pominąć grupy ludzi utrzymującej swoje rodziny z gospodarstw rolnych, gdyż stanowią oni pokaźną grupę społeczną. Analizując sytuację obecną, trzeba stwierdzić, że jako tracimy miejscowość nasz rolniczy charakter i przekształcamy się w społeczność wiążącą swoją przyszłość z szeroko rozumianą aktywizacją zawodową w innych dziedzinach gospodarki.

2.6.4. Bezrobocie i aktywizacja zawodowa

Społeczny przekrój naszej miejscowości, zawiera także negatywne strony życia naszych mieszkańców. Są nimi: alkoholizm, niezaradność życiowa czy najpowszechniej występujące bezrobocie. Niestety to spotyka ludzi w różnym wieku, a wiąże się to często z odwróceniem koniunktury na rynku i upadkiem zakładu pracy, bądź też ze zwykłą biernością.

Tabela 3 Stan bezrobocia na terenie gminy Niedzwica Duża w roku 2021

	Liczba bezrobotnych wg stanu na dzień	
	01.01.2021	31.12.2021
Ogółem	356	303
kobiet	162	147
mężczyzn	194	156
z prawem do zasiłku	43	38
bez prawa do zasiłku	313	265

Źródło: Raport o stanie Gminy za rok 2022

Pomimo w miarę korzystnych warunków do pozyskania pracy na lokalnym rynku, jak i korzyści płynących z bliskości Lublina, szkoleń i najróżniejszych form aktywizacji zawodowej, wielu osobom w naszej społeczności trudno znaleźć stałe miejsce zatrudnienia.

2.6.5 Człowiek jako największy kapitał społeczny

Po analizie uwarunkowań życia społecznego w naszej miejscowości, stwierdzić należy, że w większości podstawowe potrzeby mieszkańców Niedzwicy Dużej realizowane są przez instytucje do tego powołane.

Uzupełnieniem tych podmiotów są formalnie, bądź nieformalnie działające grupy społeczne.

Największym kapitałem jednych, jak i drugich, są ludzie, którzy realizują swoje pasje, dając tym radość i satysfakcję wszystkim, do których kierują swoją ofertę.

Tym, którzy do tej pory nie odkryli w sobie takiej potrzeby należy tworzyć warunki do większej aktywności w naszej społeczności.

3. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI (SWOT)

3.1. Mocne i słabe strony

Mocne strony	Słabe strony
Położenie ✓ korzystne położenie geograficzne wzdłuż osi komunikacyjnych Lublin- Kraśnik, Bełżyce, Bychawa, i linii kolejowej Lublin – Rozwadów, ✓ bliskość stolicy województwa i powiatu, ✓ ciek i zbiorniki, tereny leśne, ✓ ukształtowanie terenu sprzyjające rozwojowi infrastruktury (wodnej, kanalizacyjnej, drogowej) ✓ dobre warunki do realizacji inwestycji proekologicznych (alternatywne źródła energii), ✓ zarysowane centrum miejscowości, - potencjał do rozwoju budownictwa jednorodzinnego z uwagi na bliskość Lublina i dobre połączenie komunikacyjne,	Położenie ✓ brak wystarczających połączeń komunikacyjnych np. Bełżyce, Bychawa
Historia i zabytki ✓ udokumentowane dziedzictwo kulturowe, ✓ dwór rodziny Dłuskich, ✓ Dworzec Kolejowy, ✓ Budynek karczmy z II poł. XIX w.	Historia i zabytki ✓ brak dostatecznej znajomości historii wśród mieszkańców, ✓ brak zwartych, usystematyzowanych przekazów kulturowych odnoszących się do miejscowej tradycji, ✓ brak Izby Tradycji ✓ mała ilość zabytków w Niedzwicy Dużej ✓ niektóre zabytki zaniedbane i nieoznakowane,
Kapitał ludzki ✓ duży procent społeczności w wieku produkcyjnym, ✓ zwiększenie liczby mieszkańców ✓ duża grupa ludzi legitymująca się średnim i wyższym wykształceniem, ✓ wzrastająca liczba organizacji pozarządowych,	Kapitał ludzki ✓ niewykorzystanie istniejącego potencjału ludzkiego - dezintegracja i postępujący zanik tożsamości – tradycji i zwyczajów charakterystycznych dla kultury wsi, ✓ niewystarczająca współpraca z organizacjami pozarządowymi
Rynek pracy ✓ zewnętrzny rynek pracy w Lublinie, ✓ rozwijająca się przedsiębiorczość, powstawanie małych i średnich	Rynek pracy ✓ brak dużych zakładów pracy (lokalny rynek pracy nie pochłania miejscowej siły roboczej),

przedsiębiorstw, - rynek usług dla ludności lokalnej, ✓ dość duża powierzchnia terenów inwestycyjnych ✓ dobry wskaźnik przyrostu liczby przedsiębiorstw	✓ upadający rynek pracy w gospodarstwach rolnych, ✓ niedostateczna ilość ofert pracy i zła rejonizacja Urzędu Pracy
Rolnictwo ✓ długoletnia tradycja hodowli zwierząt, ✓ dobre gleby (czyste), ✓ sprzyjające warunki do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, ✓ Lublin jako rynek zbytu, ✓ szkoła kształcąca w kierunkach rolniczych,	Rolnictwo ✓ rozdrobnienie gospodarstw rolnych, ✓ mała ilość wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych, ✓ brak zorganizowania rolników np. w grupy producenckie, ✓ mała ilość skupów produktów rolnych,
Środowisko naturalne ✓ czyste wody, niewielkie skażenie gleb i powietrza, ✓ sąsiedztwo obszarów leśnych, ✓ zbiorniki wodne, ✓ własne ujęcie wody, ✓ potencjał obszaru w zakresie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii	Środowisko naturalne ✓ niska świadomość ekologiczna mieszkańców - zanieczyszczenie środowiska przez gospodarstwa domowe (brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków), ✓ niekontrolowany wywóz nieczystości, ✓ brak wystarczającej ilości zagospodarowanych miejsc rekreacji i wypoczynku (parki, place itp.), -
Infrastruktura ✓ Korzystne wytyczenie i zagospodarowanie drogi ekspresowej S19 ✓ linia kolejowa towarowo-osobowa (stacja kolejowa, rampa i bocznice kolejowe), - ✓ część dróg gminnych utwardzonych, ✓ rozbudowana sieć energetyczna, ✓ sieć oświetleniowa, ✓ sieć wodociągowa i własne ujęcie wody, ✓ powszechny dostęp do sieci gazowej, ✓ szerokopasmowa sieć telekomunikacyjna, - dobry zasięg tel. komórkowej różnych operatorów, ✓ Rozpoczęte zadania z zakresu informatyzacji gminy ✓ posiadanie koncepcji zagospodarowania terenów, m. in. w centrum miejscowości,	Infrastruktura ✓ mało miejsc do publicznego korzystania z Internetu, ✓ mała ilość i zły stan chodników, ścieżek rekreacyjnych, ✓ zbyt mała ilość szlaków rowerowych część dróg nieutwardzona, ✓ mało ekologicznych i odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych, ✓ zbyt mało rozbudowana sieć kanalizacyjna, brak kompleksowych rozwiązań w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej ✓ mała ilość indywidualnych oczyszczalni ścieków,

Oświata ✓ szkoła podstawowa, ✓ przedszkole, ✓ dobra, wykształcona kadra nauczycielska, ✓ dobra baza sportowa (boisko ORLIK), ✓ bliskość dużego ośrodka akademickiego	Oświata ✓ słabe warunki lokalowe przedszkola, - niedostateczne warunki lokalowe szkoły podstawowej ✓ brak pełnowymiarowych sal gimnastycznych, boisk i basenu lub wydzielonego kąpieliska przy istniejących zbiornikach wodnych
Zdrowie ✓ ośrodek zdrowia (kontrakty z ✓ NFZ min, gabinet rehabilitacji i masażu), - zabezpieczenie podstawowej opieki zdrowotnej, ✓ prywatne gabinety stomatologiczne, - apteki	Zdrowie ✓ brak specjalistycznych gabinetów lekarskich, i dodatkowych usług medycznych, ✓ niewystarczająca obsada lekarska w istniejącym ośrodku zdrowia, ✓ słaba profilaktyka i opieka medyczna w szkole,
Pomoc społeczna ✓ koło Caritas, ✓ świetlica środowiskowa ✓ działający Ośrodek Pomocy Społecznej podejmujący problemy socjalne rodzin, - jadłodajnia,	Pomoc społeczna ✓ brak noclegowni oraz domu pomocy społecznej, - niska świadomość społeczeństwa w zakresie potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych oraz sposobów ich rozwiązywania, ✓ mała ilość opiekunek środowiskowych,
Bezpieczeństwo ✓ posterunek policji, ✓ jednostka OSP w KSRD, ✓ oświetlenie dróg, ✓ oznakowane przejścia dla pieszych, ✓ spowolnienie ruchu w centrum miejscowości przez wysepki i wydzielone pasy zjazdowe,	Bezpieczeństwo ✓ duże natężenie ruchu kołowego, ✓ brak sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach i przejściach dla pieszych w centrum miejscowości, ✓ brak monitoringu wizyjnego, ✓ niewystarczające oświetlenie ulic i placów,
Rekreacja i sport ✓ zbiorniki wodne (łowiska), ✓ kompleks boisk sportowych (Orlik), boisko piłkarskie Orionu, ✓ GOKSiR i kluby sportowe (Orion, HEKSA), ✓ szlak rowerowy, ✓ sąsiedztwo obszarów zalesionych,	Rekreacja i sport ✓ zły stan techniczny obiektów sportowych i ich zaplecza socjalnego, ✓ niedostateczna ilość zorganizowanych imprez rekreacyjno sportowych, - brak miejsc rekreacyjnych, ✓ brak stadionu sportowego, ✓ niewykorzystany potencjał stawów

3.2. Szanse i zagrożenia.

Szanse	Zagrożenia
Położenie ✓ przynależność do LOF oraz bliskość Lublina ✓ sprzyja rozwojowi terenów mieszkaniowych, ✓ racjonalne wykorzystanie drogi ekspresowej S19 oraz terenów jako przestrzeni do rozwoju ✓ tereny przydatne do włączenia w bazę rekreacyjną miasta Lublina, ✓ możliwość dobrego połączenia komunikacyjnego, ✓ położenie wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego ✓ rozwój linii kolejowej	Położenie ✓ bezpieczeństwo mieszkańców związane z dużym natężeniem ruchu samochodowego i kolejowego, ✓ zniszczone drogi, ✓ zanieczyszczenie środowiska ✓ dynamicznemu rozwojowi podmiejskiej miejscowości w zakresie osadnictwa nie towarzyszy właściwy rozwój infrastruktury społecznej i technicznej
Historia i zabytki ✓ promowanie zasobów historycznych ✓ miejscowości poprzez stworzenie izby pamięci, ✓ nawiązanie współpracy z właścicielami zabytków,	Historia i zabytki ✓ nieumiejętność wykorzystania istniejących zasobów, ✓ niska świadomość społeczeństwa na temat posiadanych zasobów miejscowości, - niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację projektów promocyjnych i ochrony dziedzictwa, - część zabytków w rękach prywatnych właścicieli,
Kapitał ludzki ✓ trwałe zaangażowanie społeczności lokalnej w działalność społeczną, ✓ wzrost osadnictwa – osiedlanie się młodych ludzi, ✓ korzystanie z funduszy europejskich na rozwój działań mających na celu integracji społecznej,	Kapitał ludzki ✓ emigracja młodzieży w poszukiwaniu pracy, ✓ mała aktywność społeczna mieszkańców, ✓ bierność mieszkańców, ✓ pogłębiające się zjawiska wykluczenia społecznego ✓ wzrastające wydatki na pomoc społeczną
Rynek pracy ✓ alternatywne formy zatrudnienia np. telepraca, - dalszy rozwój istniejących i powstawanie nowych podmiotów gospodarczych i rynku usług,	Rynek pracy ✓ kryzys gospodarczy w państwie wpływający na kondycję ekonomiczną przedsiębiorstw w gminie, ✓ brak uzbrojenia terenów na potrzeby inwestycyjne, ✓ rosnące bezrobocie brak dużych zakładów pracy,

Rolnictwo ✓ wsparcie finansowe ze środków krajowych i UE	Rolnictwo ✓ zmienność koniunktury na rynku rolnym, ✓ niska opłacalność produkcji rolnej
Środowisko naturalne ✓ budowa obwodnicy, ✓ podniesienie świadomości ekologicznej, ✓ możliwość rozwoju lokalnej turystyki i rekreacji, ✓ pozyskanie środków finansowych na budowę kanalizacji, ✓ powstanie terenów sportowo rekreacyjnych,	Środowisko naturalne ✓ częściowa dewastacja centrum miejscowości,
Infrastruktura ✓ możliwości rozwoju miejscowości dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze, ✓ budowa drogi (S-19), ✓ zagospodarowanie centrum miejscowości (min, plac publiczny, plac zabaw, toaleta publiczna, zwiększenie ilości miejsc parkingowych), ✓ budowa sieci kanalizacyjnej podniesie czystość naszej miejscowości, ✓ realizowana modernizacja sieci energetycznej,	Infrastruktura ✓ wysoki koszt i czas realizacji rozbudowy sieci kanalizacyjnej, ✓ brak środków na remonty i budowę dróg gminnych, chodników i ścieżek rowerowych, ✓ brak uregulowanych stanów prawnych i geodezyjnych nieruchomości na terenie miejscowości, ✓ niewystarczająca ilość terenów komunalnych pod potrzeby realizacji inwestycji, ✓ brak wystarczających środków na przebudowę i budowę dróg
Oświata ✓ możliwość pozyskiwania środków na rozwój ośrodków edukacyjnych, ✓ bezpośrednia bliskość ośrodka akademickiego, ✓ możliwość współpracy z innymi placówkami oświatowymi z terenu kraju a także międzynarodowymi, ✓ duża dostępność środków europejskich na podnoszenie kwalifikacji zawodowych dla kadry i na infrastrukturę	Oświata ✓ brak dostatecznej ilości środków na remont szkół i przedszkoli, prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, budowy sal gimnastycznych, ✓ oferta konkurencyjna miasta Lublina, ✓ brak długofalowości prowadzonych projektów i gwarancji stabilności działań projektowych, - zbyt mała ilość miejsc edukacji przedszkolnej
Zdrowie ✓ ośrodek zdrowia w centrum miejscowości, - dobrze rozwinięta sieć aptek,	Zdrowie ✓ niewystarczająca profilaktyka skutkująca zwiększeniem zachorowalności wśród dzieci i młodzieży, ✓ reforma służby zdrowia może wpłynąć na opłacalność utrzymania ośrodka zdrowia, ✓ brak konkurencji na rynku usług medycznych,

	✓ problemy z dostępnością do służby zdrowia związane z pandemią COVID-19
Pomoc społeczna ✓ zaangażowanie organizacji pozarządowych w działalność społeczną, ✓ pozyskiwanie środków zewnętrznych na przystosowanie budynków dla potrzeb osób niepełnosprawnych, ✓ szkolenia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym,	Pomoc społeczna ✓ starzenie się społeczeństwa, ✓ niska świadomość mieszkańców w zakresie pomocy społecznej, ✓ zagrożenie młodzieży demoralizacją, - ograniczone środki finansowe na pomoc społeczną,
Bezpieczeństwo ✓ budowa obwodnicy szansą na wzrost poziomu bezpieczeństwa ✓ rozwój jednostki OSP w KSRD	Bezpieczeństwo ✓ niedostatecznego oświetlenia i monitoringu miejsc publicznych,
Rekreacja sport ✓ stworzenie infrastruktury umożliwiającej rozwój usług związanych z odnową biologiczną, ✓ poprawa infrastruktury sportowej w szkołach,	Rekreacja sport ✓ niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna w miejscowości, ✓ niewystarczające środki na szkolną infrastrukturę sportową, ✓ brak środków finansowych na adaptację zbiorników wodnych, ✓ brak środków na modernizację istniejącego boiska,
Kultura ✓ możliwość organizacji dużych imprez kulturalnorozrywkowych, ✓ duże zaangażowanie społeczności lokalnej w działania kulturalne, ✓ rozwój infrastruktury instytucji kultury, ✓ wykształcona kadra instruktorska, ✓ lokalni twórcy, ✓ działalność organizacji pozarządowych,	Kultura ✓ niskie zaangażowanie w sponsoring imprez, ✓ szczupła baza lokalowa i brak terenów przeznaczonych na imprezy masowe, ✓ niedostatki w sprzęcie i wyposażeniu instytucji kultury ✓ niewystarczająca współpraca z instytucjami pozarządowymi

4. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ

4.1. Analiza problemów miejscowości

1. Przebudowa drogi gminnej Nr 107075L ul. Cicha

Całkowita długość drogi wynosi 1 422 mb z tego o nawierzchni twardej 427 mb. Pozostały odcinek to droga nieutwardzona o nawierzchni gruntowej z licznymi ubytkami, nierównościami. Droga gminna stanowi dojazd do zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej oraz pól uprawnych.

Przebieg planowanej do przebudowy drogi pozostaje w granicach istniejącego ewidencyjnego pasa drogowego. Nie przewiduje się zasadniczych zmian w istniejącym zagospodarowaniu terenu.

Droga gminna ul. Cicha (odcinek nieutwardzony jak i o nawierzchni twardej) łączy drogę gminną Nr 107077L o nawierzchni twardej asfaltowej z drogą gminną Nr 107073L również o nawierzchni asfaltowej.

2. Zaniedbane stawy gminne.

Brak koncepcji wykorzystania terenów wodnych spowodował degradację stawów jako potencjalnego miejsca do rekreacji. Odpowiednia infrastruktura wokół tych terenów zwiększy ich atrakcyjność i możliwość wykorzystania.

3. Targowisko koszyczkowe nie spełnia wymaganych warunków.

Plac nie posiada utwardzenia oraz infrastruktury sanitarnej. Poprawa warunków użytkowania tego placu przyczyni się do polepszenia jakości obsługi mieszkańców.

4. Niedostateczna ilość i jakość chodników.

Budowa nowych i modernizacja istniejących, znacząco poprawi bezpieczeństwo oraz warunki komunikacji mieszkańców. Priorytetową inwestycją powinna być modernizacja chodnika na odcinku kościół-cmentarz.

5. Potrzeba modernizacji boiska sportowego.

Zmodernizowane boisko stało by się centrum sportowo-rekreacyjnym Niedzwicy Dużej. Celem tych działań byłoby stworzenie dla lokalnej społeczności dogodnych warunków do uprawiania sportu i rozwoju zainteresowań w tym kierunku.

6. Gminna Biblioteka Publiczna nie posiada wystarczających warunków lokalowych i technicznych.

Rozbudowa lub modernizacja umożliwi powiększenie zasobów bibliotecznych oraz stworzenie centrum informacji multimedialnej.

7. Niedostateczny rozwój infrastruktury rekreacyjnej.

Budowa ścieżek, dróg rowerowych, ściany wspinaczkowej oraz toru rolkowego poszerzyłaby ofertę spędzania wolnego czasu przez mieszkańców.

4.2. Wykaz planowanych zadań inwestycyjnych

Lp	Nazwa zadania	Typ operacji	Koszt szacunkowy
1	Przebudowa drogi gminnej Nr 07075L ul. Cicha w m. Niedzwica Duża	Parametry projektowanego odcinka drogi: - długość -995 mb - szerokość jezdni - 4,0 m - pobocza - utwardzone mieszanką z kruszywa łamanego o szer. 0,50 m każde - podbudowa drogi - piasek stabilizowany cementem oraz kruszywo - nawierzchnia jezdni –beton asfaltowy	1 600 000 zł
2	Rozbudowa biblioteki publicznej	- rozbudowa i remont pomieszczeń istniejących, wymiana infrastruktury technicznej (regały, urządzenia multimedialne),	500 000 zł
3	Targowisko koszyczkowe	- utwardzenie kostką placu, wykonanie infrastruktury sanitarnej,	300 000 zł
4	Wykonanie ścianki wspinaczkowej	- budowa ścianki wspinaczkowej,	100 000 zł
5	Stawy gminne	- zagospodarowanie stawów, - budowa grobli, - wytyczenie i urządzenie, szlaków spacerowych i miejsc dla wędkarzy,	800 000 zł
6	Renowacja przystanków autobusowych	- remont i budowa przystanków,	300 000 zł
7	Drogi rowerowe	- wytyczenie nowych szlaków i dróg rowerowych,	200 000 zł

4.3. Harmonogram realizacji zadań

Nazwa zadania	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Przebudowa drogi gminnej Nr 107075L ul. Cicha w m. Niedzwica Duża								
Modernizacja boiska przy ul. Krótkiej 3								
Rozbudowa biblioteki publicznej								
Targowisko koszyckowe								
Wykonanie ścianki wspinaczkowej								
Stawy gminne								
Renowacja przystanków autobusowych								
Wykonanie chodników w centrum								
Drogi rowerowe								

4.4. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitoring wspomaga proces zarządzania i dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania zadań wynikających z Planu - począwszy od pojedynczego projektu, poprzez cel i priorytet, a skończywszy na osiągniętych efektach.

ZADANIE	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w Planie Inwestycyjnym Planu Odnowy Miejscowości	Rada Sołecka cz.I i cz.II	Raz w roku na Zebraniu Wiejskim
2. Ocena realizacji Planu Inwestycyjnego Planu Odnowy Miejscowości	Wójt Gminy	Przed sesją absolutoryjną każdego roku
3. Organizacja debat strategicznych z udziałem osób wyznaczających wcześniej zadania priorytetowe dla oceny ich aktualności	Rada Sołecka cz.I i cz.II	Raz na dwa lata

5. PODSUMOWANIE

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań. Ich istotą jest poprawa wizerunku miejscowości oraz pobudzenie aktywności środowisk lokalnych poprzez stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową. Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia miejscowości jako lokalnego ośrodka rozwoju kultury, edukacji, sportu i rekreacji.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża ma służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy miejscowości, zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża spełniają warunek zgodności i korelacji z zapisami zawartymi w dokumentach nadrzędnych i równoległych.

Cele i zadania określone w Planie Odnowy Miejscowości są wewnętrznie zgodne, a ich realizacja nie powoduje negatywnych skutków dla osiągnięcia celów i realizacji zadań strategii wyższego rzędu. Niektóre z zapisanych celów i zadań mogą być realizowane przy wykorzystaniu wsparcia jednostek administracyjnych gminy i wyższego szczebla. Te ostatnie bowiem posiadają w swoich dokumentach zapisy, których realizacja wywoła pozytywne efekty dla rozwoju miejscowości Niedzwica Duża.

Taki zapis Planu pozwolił na osiągnięcie integracji polityki kształtowania rozwoju gospodarczego na szczeblu, gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Trzeba jednak zaznaczyć, że część

z opisanych zadań może być niezgodna z aktualną koncepcją architektoniczno-urbanistyczną gminy Niedzwica Duża.

Spis tabel:

Tabela 1 Stan bazy lokalowej oświaty w roku szkolnym 2020/2021	20
Tabela 2 Stan wyposażenia w urządzenia specjalistyczne i zbiorów bibliotecznych	21
Tabela 3 Stan bezrobocia na terenie gminy Niedzwica Duża w roku 2021	32

Spis map:

Mapa 1 Położenie Niedzwicy Dużej na mapie Polski oraz Województwa Lubelskiego ...	5
Mapa 2 Układ drogowy na terenie gminy Niedzwica Duża	6
Mapa 3 Struktura przestrzenna Niedzwicy Dużej	11

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1 - Listy spotkań grupy roboczej

ZAŁĄCZNIK 2 – Uchwała zebrania wiejskiego miejscowości Niedzwica Duża w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Niedzwica Duża

1. Lista osób obecnych na spotkaniu w dn. 10.03.2022

L.p.	Członkowie grupy roboczej	Miejsce spotkania	podpis
1.	Ryszard Golec	UG Niedrzwica Duża	
2.	Łukasz Czarnomski	UG Niedrzwica Duża	
3.	Magdalena Kosidło	UG Niedrzwica Duża	
4.	Rafał Dziekanowski	UG Niedrzwica Duża	
5.	Teresa Łopion	UG Niedrzwica Duża	
6.	Mariola Wojtaszko	UG Niedrzwica Duża	
7.	Daria Dekondy	UG Niedrzwica Duża	

2. Lista osób obecnych na spotkaniu w dn. 01.04.2022

L.p.	Członkowie grupy roboczej	Miejsce spotkania	podpis
1.	Ryszard Golec	GOKSiR W Niedzwicy Dużej	
2.	Łukasz Czarnomski	GOKSiR W Niedzwicy Dużej	
3.	Magdalena Kosidło	GOKSiR W Niedzwicy Dużej	
4.	Rafał Dziekanowski	GOKSiR W Niedzwicy Dużej	
5.	Teresa Łopion	GOKSiR W Niedzwicy Dużej	
6.	Mariola Wojtaszko	GOKSiR W Niedzwicy Dużej	
7.	Daria Dekondy	GOKSiR W Niedzwicy Dużej	

3. Lista osób obecnych na spotkaniu w dn. 28.04.2022

L.p.	Członkowie grupy roboczej	Miejsce spotkania	podpis
1.	Ryszard Golec	UG Niedzwica Duża	
2.	Łukasz Czarnomski	UG Niedzwica Duża	
3.	Magdalena Kosidło	UG Niedzwica Duża	
4.	Rafał Dziekanowski	UG Niedzwica Duża	
5.	Teresa Łopion	UG Niedzwica Duża	
6.	Mariola Wojtaszko	UG Niedzwica Duża	
7.	Daria Dekondy	UG Niedzwica Duża	

4. Lista osób obecnych na spotkaniu w dn. 19.05.2022

L.p.	Członkowie grupy roboczej	Miejsce spotkania	podpis
1.	Ryszard Golec	UG Niedzwica Duża	
2.	Łukasz Czarnomski	UG Niedzwica Duża	
3.	Magdalena Kosidło	UG Niedzwica Duża	
4.	Rafał Dziekanowski	UG Niedzwica Duża	
5.	Teresa Łopion	UG Niedzwica Duża	
6.	Mariola Wojtaszko	UG Niedzwica Duża	
7.	Daria Dekondy	UG Niedzwica Duża	